

# Het waarachtige leven

Preek over 1 Johannes 1:5-2:11

Te lezen: 1 Johannes 1:5-2:11  
Zuilen, 27 augustus 1973

Licht en leven horen bij elkaar. Zonder de aanwezigheid van licht is ons leven een onmogelijke zaak.

Probeer te denken dat op een dag de zon niet op zou komen. U zou u bij het wakker worden onzeker voelen en direct op de tast de weg zoeken naar de schakelaar van het elektronisch licht om te kunnen zien hoe laat het is en wat er aan de hand is. En dan blijkt de elektrische stroom uitgevallen te zijn. Zenuwachtig frustelt u met een doosje lucifers, maar geen lucifer laat zich aanstrijken. Wat u ook verzint of probeert: Het is donker en blijft donker. Niet alleen bij u thuis maar in alle huizen blijkt het onmogelijk om licht te maken. En ook op straat en in alle fabrieken, kantoren en ziekenhuizen heerst inktzwarte duisternis. Er is weinig fantasie voor nodig om te bedenken dat in zo'n geval onze keurig geregelde samenleving binnen een half uur zou zijn veranderd in een onvoorstelbare chaos.

Huisvaders zoeken op de tast naar hun kleren, halen daarbij alle kasten overhoop en persen tenslotte hun voeten in de sokken van hun oudste zoon.

Huismoeders proberen in een pikdonkere keuken zoiets als een ontbijt klaar te maken. Zij snijden meer vingers dan brood, stoten de suikerpot om en zetten de volle theepot naast de tafel.

In de fabrieken lopen de productieprocessen uit de hand. Want de meters op het instrumentenbord laten zich niet aflezen. En de controlelampjes branden niet. En de knoppen waarmee de machines bediend worden laten zich niet vinden. Op straat botsen auto's en onzichtbare lantarenpalen. In volslagen duisternis ben je volledig gedesoriënteerd. Je kunt niets meer vinden, botst overal tegenop, gooit alles omver. Je maakt alleen maar ongelukken en schept chaos.

Licht en leven horen bij elkaar. Dat wordt ook in de bijbel vanaf de eerste bladzijde steeds weer herhaald. In Genesis 1:3, nadat er twee zinnen van dit boek zijn geschreven, staat al te lezen: 'En God sprak: Er zij licht; en er was licht'. Gods eerste scheppingsdaad was de schepping van het licht. Want licht is de levensvoorwaarde voor alles wat daarna op het toneel werd geroepen; de planten, de dieren en niet te vergeten wij mensen. Denkt u zich eens in, dat wij door God op een pikdonkere wereld waren neergezet. Wij zouden nog veel meer ongelukken hebben gemaakt, dan wij nu al gedaan hebben.

Alleen staande binnen het licht, kun je je in de wereld oriënteren. Bots je niet overal tegenaan, loop je niet geregeld buiten de paden. Binnen de kring van het licht zie je de zaken die God geschapen heeft op hun plaats staan. Zie je de bomen, de planten en de dieren en lees je de er bijgeplaatste borden: Verboden zich buiten zijn paden te lopen. En: verboden te vergifigen. Alleen wandelende binnen het door God gegeven licht, loop je als mensen niet voortdurend tegen elkaar op te botsen. Maar zien wij mensen elkaar staan op de ons door God gegeven plaats, weten wij elkaar op die plaats te respecteren en kunnen tot een zinvol samenleven komen.

Staande binnen het scheppingslicht kun je je in de wereld oriënteren, weet je waar je eigen plaats is en waar de anderen staan, kun je leven.

Wanneer u dit in gedachten houdt zal het u niet verbazen, dat in het oude testament de wet van Mozes wordt gezien tegen de achtergrond van het scheppingslicht. Psalm 119 -u weet wel: de langste psalm uit de Bijbel - draagt als opschrift: 'De heerlijkheid van de wet'. In die 119<sup>e</sup> psalm staat te lezen: Uw woord - en dan moet u vooral aan de wet van Mozes denken - is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad.

De wet, door God aan Mozes gegeven, staat in dienst van het scheppingslicht, is een vorm van het scheppingslicht. Net als het scheppingslicht geeft de wet de mogelijkheid je in de wereld te oriënteren: Zij is een lamp voor je voet en een licht op je levenspad. In het licht van de wet haal je de dingen niet door elkaar, bots je niet als een blindeman tegen alles en iedereen aan. Laten wij dit nagaan aan de hand van enkele geboden. 'Gij zult u geen gesneden beeld maken noch enige gestalte van wat boven in de hemel, noch van wat beneden op de aarde, noch van wat in de wateren onder de aarde is. Gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen'.

In de duisternis kun je je vergissen tussen een afgodsbeeld en de levende God. Maar staande binnen het licht van de wet, die in dienst staat van het scheppingslicht, haal je Schepper en schepsel niet door elkaar, buig je je knieën niet voor het beeld van een mens of een dier.

'Gij zult niet doodslaan. Gij zult niet echtbreken. Gij zult niet stelen. Gij zult geen vals getuigenis spreken tegen uw naaste'.

In de duisternis zie je je naaste niet staan. In het donker ga je eigen paden te buiten en vertrap je het hen door God toegedachte levensterrein. Maar in het licht van Gods geboden, die in dienst staan van het scheppingslicht, zie je je naaste en respecteer je hem. Bots je niet pijnlijk tegen hem aan, maar kun je zinvol met hem samenleven.

Gods geboden zijn geen vorm van dwingelandij. God wil de mensen niet domweg zijn wil opleggen, maar hen het licht schenken, waarbinnen zij zich in de wereld kunnen oriënteren en alle dingen op hun plaats zien staan. De wet staat in dienst van het scheppingslicht, waarbinnen de wereld niet in donkere chaos ten ondergaat, maar een leefbare orde is.

Dit was een vrij lange inleiding op de preek. Maar zij was nodig om alle dingen op een rij te krijgen, die nodig zijn om de tekst van deze morgen te kunnen begrijpen. Want vanmorgen stelt Johannes dat oer thema van de Bijbel aan de orde: Zonder licht geen leven.

Johannes schrijft:

'God is licht en in hem is in het geheel geen duisternis. Indien wij zeggen dat wij gemeenschap met hem hebben en in de duisternis wandelen, liegen wij en doen de waarheid niet'. En 'in de duisternis wandelen' blijkt bij verder lezen in te houden: Je broeder haten. En: De geboden die Christus gegeven heeft, niet houden.

En wanneer wandel je dan volgens Johannes in het licht?

Als je je broeder liefhebt en volgens Christus' geboden leeft.

Het moet u toch wel opvallen dat het licht waarover Johannes schrijft, hetzelfde licht is als het scheppingslicht en het licht van Gods geboden. Het is het licht waarbinnen God zelf en alle dingen die Hij geschapen heeft, op hun plaats verschijnt. Zodat je weet hoe je je ten opzichte van God en de mensen te gedragen hebt, om te kunnen leven en niet in chaos en onder te gaan. In het licht van Christus' geboden zie je je broeder als iemand die je lief moet hebben, wil je werkelijk en waarachtig kunnen leven en niet in de chaos van haat sterven. Christus' geboden hebben geen andere inhoud dan de geboden die God aan Mozes gaf. Vatte Jezus zelf de wet van Mozes niet als volgt samen: Heb de Heer uw God lief boven alles en uw naaste als uzelf!

Het licht waarover Johannes schrijft dat wij daarin moeten wandelen, is het licht van Christus' geboden. En dat is gelijk aan het licht van Gods geboden aan Mozes gegeven. En dat is weer gelijk aan het scheppingslicht. En in dit licht gaat het om onze plaats ten opzichte van God de Schepper en onze medeschepselen. Dit licht dient maar een doel: Dat wij zouden leven en niet in de chaos van blinde botsingen en dwaalpartijen zouden sterven.

In de gemeenten aan wie Johannes zijn eerste brief richt, waren lieden aan het werk die een leer verkondigde die heel geestelijk klonk, zó geestelijk was, dat zij niet meer christelijk genoemd kon worden.

Deze dwaalleraren zeiden: Wij kennen Jezus Christus en door hem hebben wij een hoog en geestelijk leven ontvangen. Zó hoog is dit leven dat wij niets meer van doen hebben met deze laag-bij-de-grondse wereld. Zó geestelijk is dit leven dat alles wat materie en stof is, een door ons gepasseerd station is. Toen wij geestelijke mensen werden, hebben wij de aarde en alles wat stof is, afgestroopt en achtergelaten zoals een vervellende slang zijn oude huid afstroopt en achterlaat. De aarde en alle aardse verhoudingen bestaan voor ons niet meer.

Deze mensen zeiden: Wij hebben geen zichtbare en grijpbare gemeente meer nodig. Zo'n gemeente is veel te stoffelijk en te aards voor ons onzichtbaar en ongrijpbaar hoog geestelijk leven. Wij hoeven ons niet om onze broeders te bekommeren. Want een relatie tussen mens en mens is veel te aards. En geboden hoeven wij zeker niet te houden. Want ons geestelijk leven heeft zo'n hoge vlucht, dat wij het niveau van geboden al lang te boven zijn gekomen.

Tegen deze dwaalleraren richt Johannes zich in zijn eerste brief. Hij zegt: Wat spreken jullie over een waarachtig leven dat niets meer van doen heeft met de aarde en met aardse verhoudingen?

Er is maar één waarachtig leven. En dat is het leven dat God geschonken heeft toen hij de aarde schiep. Dat is het leven tussen de planten, de dieren en je medemensen. Maar dat leven dan geleefd volgens Gods wil.

Dat is het waarachtige leven, zoals God dat in zijn scheppingswoord bedoelde. Dat is het waarachtige leven zoals het in Jezus Christus, het vleesgeworden scheppingswoord, weer voor ons mensen grijpbaar is geworden. Wanneer je je in geloof aan Jezus Christus vastgrijpt, heb je ook het ware leven vastgegrepen. Maar dat leven licht je niet uit de aarde en de aardse verhoudingen, maar plaatst je er middenin.

Verleden week ontdekten wij, hoe Johannes in zijn eerste brief een levende keten van mensen tekent, waarlangs het echte leven wordt doorgegeven. Deze keten begint bij de scheppende God, die in zijn scheppingswoord uitsprak hoe het leven moet en kan zijn. De volgende schakel in deze keten is Jezus Christus, het vleesgeworden scheppingswoord. Jezus is vlees en bloed geworden bedoeling van God met het leven. Zoals Jezus te horen, te zien en te tasten was, zo was in hem het ware, echte leven te horen, te zien en te tasten. Wie zich aan Jezus vastgrijpt, grijpt het ware, het eeuwige leven.

Johannes zegt tegen de dwaalleraren met hun overspannen geestelijke theorieën: Via Jezus Christus zijn jullie aangesloten op het ware leven. Maar dit ware leven is geen ander leven dan God het bij de schepping van de wereld bedoelde. Het is geen leven buiten, maar in de wereld. En via Jezus Christus zijn jullie ook aangesloten op het licht dat God als eerste van alle dingen schiep. En dat licht wijst je niet de weg uit de wereld, maar wijst je de weg in de wereld. Het is het licht waarbinnen de

schepping als een geordend, leefbaar geheel verschijnt. Het is het licht waarbinnen je ziet hoe je in Gods schepping hebt te gaan en te staan.

In Jezus is niet alleen het oorspronkelijke leven weer verschenen, maar ook het oorspronkelijke licht, het scheppingslicht.

In Johannes 8:12 zegt Jezus: Ik ben het licht der wereld, wie mij volgt zal nimmer in de duisternis wandelen, maar het licht des levens hebben.

In het licht dat Jezus verspreidt, leer je je plaats in de schepping weer kennen, wordt de wereld weer een leefbaar geheel. In het licht dat Jezus verspreidt, komt de schepping weer tot leven. Verdwijnt de chaos van mensen die als blindemannen hun gang gaan en daarbij alles en iedereen onder de voet lopen. Verschijnt de orde van mensen die in liefde samenleven.

Wij begrijpen nu, waarom Johannes er zo de nadruk op legt, dat gemeenschap met Christus hebben, aangesloten zijn op het ware leven, betekent: De broeders liefhebben. Elkaar in gemeenschap vasthouden. En geboden bewaren.

Deze zaken hebben betrekking op heel aardse verhoudingen. Maar het ware leven verschijnt alleen in aardse verhoudingen. Zo heeft God het leven geschapen. Zo herschept Hij het in Jezus Christus.

Wij mogen het vanmorgen zeggen: Onder de mensen die Jezus Christus en door hem het ware leven kennen, herleeft de schepping. Verschijnt opnieuw het scheppingslicht dat de duisternis van chaos en er maar op los leven verdrijft. Verschijnt binnen dit licht de leefbare orde die God wil en waarvoor Hij zijn geboden heeft gegeven.

Daar gloort geloofwaardigheid met heel bekende dingen als liefde, geboden houden.

Amen.